

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Razglas glede oddaje plemenske perutnine štajerske pasme. — Nameravani lokalni blagovni tarifi in naše kmetijstvo. — Prava vrednost Matievičevega merilnega traka. — Serka kot krma. — Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe za Štajersko. — Gospodarske drobtine. — Zborovanje podružnic. — Iz podružnic. — Uradno. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Uradno. — Tržna poročila. — Oznanila.

Z ozirom na to, da se že dalje časa ponatlskujejo članki iz „Gospodarskega Glasnika“ in „Zadruga“ brez našega izrečnega dovoljenja in brez navedenega vira, je podpisano uredništvo prisiljeno izjaviti, da je ponatis katerega koli članka dovoljen le, če se navede vir.

Uredništvo.

Razglas

glede oddaje plemenske perutnine štajerske pasme.

Prošnje za subvencijsko perutnino štajerske pasme se bodo letos vsled sklepa osrednjega odbora le tedaj upoštevale, če bodo došle do določenega roka (za letos se je določil

25. junij 1909

kot zadnji rok). Na prošnje, ki nam bodo došle pozneje, se brez izjeme ne bo oziralo do določenega roka.

Posamezni prošniki, ki morajo biti člani kmetijske družbe, morajo svoje prošnje vložiti pri oni podružnici, pri kateri so člani. Podružnice morajo prošnje vestno presoditi po vseh faktorjih, ki pridejo v vpoštev (ali je oseba zanesljiva, ali je gospodarstvo primerno za rejo perutnine, ali je lega suba, imajo li kokoši dovolj prostora, da se lahko gibljejo, ali je kako jamstvo, da bo plemo ostalo čisto) in jih potem skupno predložiti družbi.

Na Gornje Štajersko se dajejo principijelno le staroštajerske kure, na Srednje Štajersko bo družba dajala ali sulmadske ali staroštajerske kokoši kakoršne so pač krajevne razmere, kar se mora vse v prošnji navesti.

Prošniki za cel rod perutnine morajo podpisati sledečo obveznico:

„Podpisani prosi pri c. kr. kmetijski družbi za enega petelina in kokoši pasme in se obveže, da bo, če jih dobi, s prodajo in oddajo tujepasemske perutnine, kolikor je ima doma, skrbel za čisto plemensko vzrejo dobljene perutnine, da se bo ravnal po eventuelnih nasvetih gospodov potovalnih učiteljev in bo po možnosti (z od-

dajanjem in zamenjavo jajec) skrbel za razširjenje te pasme.

V Gradcu, 25. maja 1909.

Od osrednjega odbora c. kr. štajerske kmetijske družbe.

Načelnik: Glavni tajnik:
Attems l. r. Juvan l. r.

Nameravani lokalni blagovni tarifi in naše kmetijstvo.

Avstrijske državne železnice delajo s pasivno bilanco nad sto, govori se celo o sto in sedem desetih milijonih. Ker se je tudi ravnoesje državnega gospodarstva zelo neugodno spremenilo, tako da ima uprava državnih železnic malo upanja, da bi se ta primankljaj pokrila iz državne blagajne, skuša sedaj reformirati lokalne blagovne tarife, to je: jih zvišati. Novi tarifi naj stopijo v veljavo že z oktobrom 1909. Da pa se o tej stvari prej korenito razmotri in nato stavijo predlogi, je državni železniški svet sestavil poseben odbor, ki se je zopet razdelil po produkcijskih oddelkih, da so tako vse stroke dobile priložnost, zavzeti stališče k nameravanemu osnutku. V odseku „Kmetijstvo in logarstvo“ se je izvolil glavni referent kmetijske centrale vitez pl. Hohenblum za načelnika, ki je potem v okvirju kmetijske centrale povabil posamezna kmetijska društva na posvetovanje o predlaganem osnutku. Anketa, ki se je je udeležil tudi odposlanec c. kr. železniškega ministrstva, je zborovala v času od 14. do 21. aprila 1909 in se je natanko posvetovala o vseh tarifih za razne kmetijske in logarske izdelke. Želje, ki so se izrekle, so se spravile v obliko sklepov, ki jih bo glaven poročevavec Hohenblum stavil in odločno zastopal v odboru, kakor tudi državnem železniškem svetu kot zahteve kmetijstva in logarstva in njihovih industrij. V naslednjem hočemo samo na kratko govoriti o glavnih točkah tega posvetovanja, ki nas najbolj zanimajo.

Dasi se priznava, da je v prvi vrsti kriva tega deficita predvsem komplicirana, v zelo birokratičnem sistemu vedena uprava državnih železnic, vendar se na drugi strani ne sme pri brezpredsodnem ocenjevanju danih razmer prezreti, da so stroški za zidanje in vzdrž-

vanje železnic vsled slabih terenskih razmer mnogo večji, da se za vožnjo pošte in vojaštva na državnih železnicah vse premalo plačuje, da znašajo znižane vožnine za državne uradnike in nastavljenice nižjih kategorij, kakor tudi za vojaške osebe velikanske svote, da treba vse to torej odračunati. K temu še prihajajo proge, ki nič ne nesejo (ker so n. pr. zidane samo za slučaj vojske). Če se oziramo na vse to, potem moramo pač reči, da bi bilo bolje, če bi se ta primankljaj pokrila iz splošnih državnih dohodkov, ker bi se s tem bolje razdelil na posamezne državljane in bi torej zadel tudi one, ki ne plačujejo nobenih direktnih davkov, dočim bi se pri zvišanju tarifov zadele in zelo občutno samo one osebe, ki izdelujejo blago ali ga odjemljejo. S trgovskega in praktičnega stališča bi bilo edino pravilno, če bi državne železnice, kadar morajo opravljati za kaka druga ministrstva kake vožnje, vstavile za ta vsakokrat v polni meri normalen tarif in zahtevale popolno plačilo od dotičnega ministrstva, in če bi odpravile znižane vožne cene za državne uradnike in vojaške osebe, ker se to znižanje nikakor ne da opravičevati. Če bi bilo treba potem še pokriti kak primankljaj, bi se lahko v veliki meri pokrila iz državne blagajne, deloma pa s tem, da bi se zmerno zvišali tarifi za ono blago, čegar enota ima veliko vrednost, pri katerem bi se torej lahko zvišal tarif brez občutnih stroškov za izdelovavca in odjemavca. Na noben način pa bi se naj ne pokrival primankljaj s splošnim zvišanjem tarifov, posebno pa je nevarna operacija, če se hoče zvišati tarife tudi za kmetijske pridelke, ki jih štejemo vendar k živilom. S tem bi se namreč občutno zadel kmetovavec, a tudi manjši prebivavec mest in industrijskih krajev. Teh in enakih stvari niso pomislili oni, ki so sestavljali osnutek za nove tarife, da pa ima pri tem uprava državnih železnic sama svoje pomiselke, to izhaja že iz tega, ker je krstila ta osnutek s popolnoma nedolžnim imenom „reformirani blagovni tarif“, dočim bi se v resnici moral imenovati „novi, vseskozi zvišani tarif za blago po avstrijskih državnih železnicah.“ Če si pregleđamo natančno posamezne stavke os-

nutka, pridemo vseskozi do zaključka, da se hoče storiti odločilen korak, ki bi lahko prinesel več, ko pa samo pokritje primanjkljaja.

A. Splošne zahteve.

Že pred nekolikimi leti je skušala uprava nekoliko omejiti vedno naraščajoči primanjkljaj s tem, da je precej zvišala manipulacijske pristojbine. Seveda je ta popolnoma neutemeljena sprememba vzbudila precej ogorčenja v trgovinskih krogih in vsled posredovanja agrarne centrale se je celo na Dunaju stavila v državnem zboru interpelacija, nakar se je zvišana manipulacijska pristojbina zopet skrčila do prejšnjih zneskov. Na mesto teh pa se je takoj uvedla stacijska pristojbina, vključno nasprotnemu sklepu državnega zbora in vključno dejstvu, da so izborni pravniki dokazali, da se ta odredba ne da juridično držati in da se v njej skriva samo zvišana manipulacijska pristojbina. Zaradi tega je uprava državnih železnic v novem osnutku opustila stacijsko pristojbino, a manipulacijsko pristojbino tako zvišala, da v njej ni le prvotna manipulacijska pristojbina in stacijska pristojbina, ampak še celo nekaj več. Manipulacijska pristojbina, ki se mora plačati za odpošiljatev 100 kg blaga, je v novem tarifu bistven del tarifnega nastavka, ki sestaja iz transportnega nastavka za km in tarifnega manipulacijskega nastavka za 100 kg. Manipulacijska pristojbina avstrijskih privatnih železnic je skoro vseskozi nižja ko ona v osnutku državne železnice, ravno tako pri ogrskih državnih železnicah, dočim se pri pruskih in švicarskih železnicah računa manipulacijska pristojbina po dolžini pota, tako da je za bližji promet nižja, za daljši promet, ki zadeva pred vsem blago z višjo enotno vrednostjo, pa večja. Zato se je sklenilo, da ta pristojbina ne sme biti na noben način višja, ko sedanja manipulacijska in stacijska pristojbina skupaj.

Poleg te izdatne zvišave manipulacijske pristojbine za „nad 100 odstotkov“, so tudi enotni nastavki za km in 100 kg v večini slučajev posebno pa pri bližnjem prometu, izdatno zvišani. Oskrbovanje mest z živili bo odslej še dražje, ko je že. Uprava državnih železnic opozarja pri tem na to, da bodo tarifi vseskozi postali ceneji zato, ker se bodo ti novi tarifi razračunali tudi na lokalne in privatne železnice, ki so doslej v oskrbi uprave državnih železnic in da so današnji tarifi teh železnic vseskozi višji ko novi nastavki. Na Češkem, Moravskem, Šlezijem, Gališkem, kjer je mnogo takih železnic, se bo to res zgodilo, ne pa tudi na Štajerskem, ki ima malo takih prog (Celje—Velenje), pač bi pa imela Štajerska, ki že sedaj tako mnogo trpi od južne železnice, pri zvišanju manipulacijskih pristojbin in enotnih nastavkov tudi na progah državnih železnic vseskozi višje tarife. Na lokalni železnici Eisenerz—Vorderberg so se pri držali dosedanja tarifi, dodala pa se jim stacijska pristojbina. V tarifnem sistemu nimamo prav nič novega. Ohranil se je napredujoč tarif, baje iz tega vzroka, ker to necentralna lega posameznih av-

strijskih dežel zahteva, in ker bi uvedba kilometrskega tarifa škodila tem deželam pri njihovem gospodarskem napredku. Enoten nastavek za km in 100 kg kakega blaga je tem nižji, čim dalje se pelje blago. Pri 500 km je skoro za polovico nižji ko v bližnjem prometu. To je velika prednost za dežele, ki so zelo oddaljene od Dunaja. Če vzamemo Štajersko z ozirom na njeno podolžno os v vpoštev, bi pri tem tarifiranju bilo ugodno razmerje za dunajski in za graški trg, ko bi ne bili tako zelo navezani na južno železnico.

Kar zadeva reformni blagovni promet v posameznostih, bi bilo tukaj s kmetijskega stališča omeniti sledeče:

Na inozemskih železnicah je najmanjša razdalja, za katero se nastavi prvi enoten nastavek, 8 km, dočim se je pri nas nastavil za 1 do 15 km. Ker so posamezne postaje večkrat oddaljene ena od druge 2, 3, 4, 5 km, bi se moralo tukaj večkrat plačevati za dva do trikratno razdaljo; anketa je torej sklenila, naj se prvi enoten nastavek postavi zopet na minimalno razdaljo 5 km. Pri navadnem brzem blagu so se zvišali nastavki samo do 300 km za nekaj. Ne pa tako pri znižanem brzem blagu, kjer se tarifi že precej zvišani. In k temu znižanemu brzemu blagu štejemo skoro izključno le živila, n. pr. pivo, vino, mošt, sadni soki, rudninske vode, jesih, jajca, pecivo (kruh), zelenjava, razne rastlinske masti, mleko, surovo maslo, sir, meso in mesne izdelke, ribe in ribje konzerve, krompir, kostanji, sadna in gozdna drevesa, vseskozi le kmetijski in logarski pridelki.

Manipulacijska pristojbina, ki je znašala prej 8 v, se je pri 100 kg zvišala za 20 v. Ker odpada od tega blaga približno 60 odstotkov v bližnji promet (do 100 km) in znaša količina skoro 7 milijonov meterskih stotov, tedaj pomeni to zvišanje manipulacijske pristojbine in enotnih nastavkov pač naravnost obdačenje kmetovavcev in meščanov. Zato se je sklenilo načelno nasprotovati vsakemu zvišanju znižanega tarifa za brzo blago in manipulacijske pristojbine.

B. Posebne zahteve.

Da se podpirajo drevesnice, se je sklenilo predlagati, naj se med „žive rastline“ sprejmejo one, ki so v Nemčiji v tej kategoriji. V primeri z Nemčijo in Ogrsko se je tarif za mleko precej zvišal, zato pa odpada v bodoče teža kangelj, ki znaša baje 25 odstotkov. Ker ta tara teža s svojimi 25 odstotki nikakor ni dognana in je v mnogih slučajih pač mnogo lažja, se je sklenilo pritrditi temu zvišanemu tarifu za mleko le tedaj, če se posoda res ne bo zaračunala. Če pa bi se vključ temu pokazalo, da je transport v bližnjem prometu dražji potem bo treba prositi za kake ugodnosti.

Sadje ne gre kot znižano brzo blago, pač pa, če je povedano, kakšno je (n. pr. jabolka, hruške i. t. d.), kar pač ve izmed ljudij le malokdo. Zato se je sklenilo predlagati, naj gre sadje — brez južnega sadja, kakor v Nemčiji — kot znižano brzo blago.

Glede prevažanja (rogate) živine bi morali sledeče omeniti. Po no-

vem poslovanju se mora živina pošiljati kot brzo blago. S tem se izpolni že dolgo gojena želja zanimancev in zato se zmerno zvišan tarif, kakor ga bomo v bodoče imeli pri prevažanju živine, ne more odkloniti. Računa se v bodoče ali po teži ali pa po m² talne površine. Do 400 km je tarif v primeri s prejšnjim že nekoliko višji, nad 400 km pa nižji in v primeri z Nemčijo v obeh slučajih nižji. Sedanji tarif za plemensko živino (se računa po vozu) se opusti in tudi pri plemenski živini se računa po m² površine vagonovih tal, a z nižjim nastavkom ko pri tarifu za rogato živino sploh. Glede specijelnega izjemnega tarifa za plemensko živino, ki se pošilja s spričevalom in pri kateri se je doslej moralo plačevati 3.16 v za km in glavo, se ne more reči, da bi v novem tarifu še obstajal. Ker pa se je z odredbo ministrstva za notranje stvari 3. aprila 1883, št. 504, in razglasa c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 29. marca 1883, št. 11.115. razglasil kot dodatek V. k I. delu tarifnih določb za prevažanje žive živali, moramo misliti, da ostaja še naprej. Če bi ta ne obstajal več, bi bil to udarec, ki bi zadel v prvi vrsti živinorejca, ki navadno ne more transportirati polnega vagona. Manipulacijska pristojbina je zvišana od 12 na 20 v za m² površine vagonovih tal.

Tarif za konje se malo zviša, kar pa ne prihaja ravno v vpoštev.

Tarif za ščetinarje pa je v dveh oddelkih zvišan, razun če znaša oddalja 545 km. Za to se je zavzelo stališče proti temu zvišanju.

Tudi tarifni nastavki za sveže meso se bodo precej zvišali.

Za sadje ni pri izvozu nobenih ugodnosti pri tarifih. Ker so sedanji eksportni tarifi zelo visoki, tako da je v marsikaterem letu eksport zelo dvomljiv, se je sklenilo zahtevati ugodnosti pri eksportnih tarifih. Novi tarif je za nezavito sadje splošno, za zavito pa samo v dveh spodnjih oddelkih večji ko nemški, s čemer se precej občutno zadene bližnji promet pri tem blagu.

Pri zelenjavi, katere tarifi so se tudi zvišali, so se v svrhu onemogočitve tuje konkurence zahtevali ugodnejši tarifi za domačo zelenjad iz okrajev, ki se pečajo pred vsem s pridelovanjem zelenjadi, v velika konzumna središča in ugodnejši tarifi za izvoz.

Pri rastlinah se je zahtevala odprava prisilne frankature.

Pri lanu se je zahtevalo, naj se zniža tarif za surov lan.

Pri vinu se nameravajo tarifi precej zvišati. Ob navzočnosti zastopnikov vinorejskih dežel se je sklenilo, da se bo temu zvišanju pritrdilo le tedaj, če bodo za domač promet in izvoz avstrijskih vin ostali v veljavi dosedanja tovarni nastavki.

Semenje. Do množine 500 kg ostane dosedanja ugodnost za 50 odstotkov znižane vožnine, če je pri tovarnem listu pridejano spričevalo kake kmetijske korporacije. Ker je ta množina zelo mala, se je sklenilo zahtevati pri semenju 1000, pri krompirju pa 2500 kg, ker se drugače pri naročevanju semenja za svoje člane potom kmetijskih društev in zadrug

vsled velike množine nebi moglo doseči nobeno znižanje.

Precej dražja postane vožnina za poljedelske stroje in kmetijske stroje. Pri oddalji 345 km se zviša enoten nastavek od 222 do 378 v pri 100 kg; pri teži 3000 kg (veliki mlatilni stroji, parni pljugi, lokomobili) znaša to zvišanje pri tej razdalji že 46 K 80 v. Če se oziramo na to, da zadeva kmetijske stroje že tako zvišana carina, moramo reči, da to blago tako velikanskega obdačenja ne prenese več. Zato se je sklenilo, da se naj postavi zopet v razred A, to je, naj se tarifi zanj zaračunavajo, ko doslej.

Tarif za seno in slamo se je samo teoretično zvišal (če se ne izrabi teža, ki jo lahko nese vagon), drugače je tarif še celo za nekaj ugodnejši ko doslej zaradi česar se z njim strinjamo, a zahtevamo, da se stroški za streho, ki znašajo v Nemčiji 2 K 40 v, pri nas pa 10 K, znižajo na ono svoto, ki je v Nemčiji.

Krmilna pesa se zviša pri tarifu za 100 odstotkov. Ker se ta tudi pri kmetih rabi kot krma, se je sklenilo, naj se to blago postavi v tarifni oddelek II a, kakor dosedaj.

Šota in šotna stelja. Pri enotnem nastavku znaša zvišanje pri 75 km od 25 na 30, pri 145 km od 39 do 44, pri 205 km od 50 na 56 v. Povprečno se lahko računa, da se je zvišal tarif pri šoti za 5 do 6 K. Obžalovalo se je, da je železniško ministrstvo zviševalo tarife kar avtomatično, brez ozira na potrebe kmetijstva in sklenilo se je, da se proti kakršnemkoli zvišanju tarifa za šoto in šotne izdelke odločno protestira in zahteva, da se vstavijo v najnižjo kategorijo (izjemen tarif IIa).

Klavna živina. Pri 545 km se zviša enoten nastavek pri m^2 površja vagonovih tal od 1271 do 1381 v. Razun tega se naj odpravi izjemen tarif, ki velja za dunajski klavni sejem. Tako hoče železnica dobavo klavne živine na Dunaj podražiti in dati mesarjem zopet priliko, da lahko zvišajo svoje cene. Da se ta nevarnost prepreči, se je sklenilo, protestirati proti nameravanemu zvišanju tarifov za klavno živino, zahtevati, da se izjemni tarifi za Dunaj ohranijo in da se nastavijo posebni štacijski tarifi v omejenem bližnjem prometu za druge velike odjemalne kraje (Gradec, Praga, Trst i. t. d.) in tako pospešuje aprovizija.

Tarif za gnojila (z izjemo čilskega solitra) je mnogo večji ko nemški tarif, posebno v bližnjem prometu. Anketa je torej sklenila, naj se daje do 100 km 20 odstotkov popusta, dočim se naj v dodatku omenjena refakcija 15 K pusti pri dalnjem prometu, kakor tudi se naj dosežanja ugodnost pri prometu čez Labo pusti.

Gnojno apno in mavec sta dobila višje tarife, zaradi česar je zahtevala anketa, naj se vstavita v izjemen tarif IIb, — kjer bi bila tarifirana kakor v Nemčiji —. Da se rabita za gnojilo, to bi morala kaka gospodarska korporacija s posebnim atestom potrditi.

Za živinsko sol se je zahteval dosežanje tarif, to je po vrsti A, poseben tarif 3.

Pri transportih za poljedelske zbolj-

šave se je predlagalo, da se naj proti zvišanju protestira in zahteva tarifiranje po izjemnem tarifu IIa.

Žito, slad. Nameravno zvišanje tarifov se lahko samo tedaj dovoli, če se, kakor v Nemčiji, za domače žito in pri izvozu dovoljujejo izjemni tarifi. Posebne ugodnosti se naj dovolijo koruzi.

Tudi za mlato in slad se je zahtevalo, naj se tarifi do 200 km ne zvišajo. Ravno tako za otrobi brez ozira na oddaljšo uvrstitev v razred C in dajanje primerne refakcij.

Tarifi za perotnino in jajca bi se tudi naj zvišali. Navadni tarifni nastavki se zvišajo pri 95 km za 8, pri 225 za 13, pri 345 za 21 K pri vagonu, 10 odstotni znižani transportni tarifi pa ostanejo. Za avstrijske pridelke so se v domačem prometu in pri izvozu zahtevale ugodnosti.

Čebele, med, vosek. Za pošiljanje se je zahtevala vožnina, ki se daje drugače za razstave in naj se dovoli vrnitev v teku osmih tednov. Za domači vosek se naj pri celih vagonih dajejo izjemni tarifi.

C. Splošne zahteve.

Splošne zahteve so se stavile glede prometnotehnične razširjatve, kakor razširjatve postaj, skladišč, odprave pomanjkanja vozov, nadomestilo železnic, boljše in skrbnejše ravnanje z blagom i. t. d.

Glavni tajnik Juvan.

Prava vrednost Matievičevega merilnega traka.

Povod sledeče kritike omenjenega merilnega traka za določevanje žive teže živine z navadnim merjenjem, je bil obisk gospodov ravnatelja dr. Wilhelma Kaiserfelda in ravnatelja dr. Pavla Schupplija, ko sem bival v začetku decembra leta 1908. na Dunaju. Ko sem se vrnil, sem izvedel od gospoda ravnatelja pl. Kaiserfelda bo gospod finančni nadsvetnik Matievič 9. januarja t. l. predaval o svoji metodi merjenja žive teže, da bom dobil na to predavanje povabilo od c. kr. kmetijske družbe in da se želi, da se tega predavanja udeležim. To izjavo sem smatral kot nekako prošnjo za preskušnjo merilnega traka, in dejstvo, da sem ravnokar dovršil večje delo iz višje geodezije, me je napotilo, da sem si, ne da bi podrobneje poznal vse doslej v tej reči opravljeno delo, ogledal tudi za kmetijstvo tako zelo važno vprašanje.

Jasno je, da je strogo matematična rešitev omenjene naloge nemogoča; torej se lahko samo poskuša, da se z merjenjem vsaj približno določi živa teža živine. Naprej sem hotel težo določiti z enačbo

$$G = AU^2L$$

v kateri je A neka konstanta, U premer črez prsa in L dolžina trupa. Da bi se ta enačba preiskusila, sem naprosil po posredovanju gospoda ravnatelja dr. pl. Kaiserfelda gospode dr. Schupplija in Franca Rudla za opazovanja (težo in obe navedeni meri) na veliki množini živine. Izrečno sem prosil za dvojna opazovanja, ki se mi naj posebe sporočijo, da bi lahko potem tem lažje sklepal iz njih na veljavo in zanesljivost navedene metode.

Od gospoda ravnatelja dr. Schupplija sem dobil kmalu večje število navadnih opazovanj, ki sem jih lahko rabil za svoje

študije in za preizkušnjo merilnega traka. Od gospoda Rudla sem dobil opazovanja (31 dvojnih, 8 navadnih) šele 31. decembra, zato pa pri obisku v sredi decembra izborne nasvete o načinu tehtanja in merjenja. On je opozarjal na to, da naredi dolgo in večkratno merjenje živino nemirno, tako da se kolikor mogoče največja natančnost ne da doseči; za kmetovavca bi bilo torej zelo dobro, če bi zadostovalo zanj enkratno merjenje.

Iz Schupplijevih opazovanj sem dobil, da se lahko z ne mnogo večjimi pogreški dela tudi z enačbo

$$G = AU^3$$

Ze ta enačba je dala mnogo boljše rezultate ko pa merjenje z Matievičevim trakom.

V naslednjem podajam glavne misli svojega mnenja o Matievičevem merilnem traku, ki sta ga dobila po posredovanju gospoda ravnatelja dr. pl. Kaiserfelda c. kr. kmetijska družba na Štajerskem in gospod dr. Schuppli in od tega gospod Matievič:

Merilni trak temelji na tem, da bi se dala z enim merjenjem določiti živa teža živine. To pa je mogoče samo pri enaki povprečni gostosti živali in (geometrični) podobnosti živali.

Če se vzame za težo g živali pri obsegu x enačba

$$g = Ax^n, A = \frac{1}{10a} (1),$$

potem se mora vzeti $n=3$, ker je vse drugo nenaravno.

Če bi tudi bila enačba (1) pravilna, vendar se A in n nebi dala določiti teoretično, ampak še le iz tega para skupaj spadajočih vrednosti g in x. To bi se moralo določiti — zaradi neizogibnih pogreškov pri opazovanji, po „metodi najmanjših kvadratov“, kar pa bi nam dalo tudi samo jeden sistem vrednosti A, n.

Narobe: Če imamo merilni trak, narejen po enačbi (1), nam mora dajati iste vrednosti A in n, naj se že računajo iz katerih koli parov vrednosti g in x — neglede na neizogibne razločke pri opazovanji. (Črte imajo razdalje do 1 mm.)

Te lastnosti pa ta merilni trak nima. Kajti poskusi pri petih takih določbah so dali samo različne vrednosti za a in n.

Sklep mnenja se glasi: „V tej obliki se merilni trak Matieviča za določevanje žive teže živine ne da priporočati.“ Po tem mnenju sem sigurno pričakoval, da se bo predavanje odpovedalo, kar pa se ni zgodilo; da se nisem udeležil predavanja, to sem pri načelniku kmetijske družbe ekselenci Edmunda grofu Attems u lahko opravičil z ozirom na poslano mnenje.

Velike napake Matievičevega merilnega traka se dajo razlagati iz nenaravno privzetega n in pa iz nemogočnosti primerno določiti vrednosti za a in n iz večjega števila opazovanj. Edino možno število za n je 3, ker ima prostor samo tri dimenzije.

Iz soglasnih poročil, ki so izšla v listih „Tagespost“ in „Landwirtschaftliche Mitteilungen“ smo izvedeli, da je rabil Matievič pri določanju delnih črt štiri „ne preveč različne živine.“ Torej na teh štirih živinah sloni vsa konstrukcija Matievičevega merilnega traka. Take štiri živine pa dajo praktično pri določanju obeh neznank a in n le eno samo

enačbo. Kako nenatančne vrednosti se dobe pri dveh zelo različnih živalih za a in n, to nam kaže sledeči primer. Če se določijo za teže 400 kg in 500 kg in njihove prsne obsege po traku vrednosti a in n ter se spremene potem teže le za ± 2 kg, obsegi pa le za ± 1 cm, potem dajeta obe najneugodnejši zvezi za Matievičovo mesto (1000 kg) $U=237$ cm vrednosti, katerih razloček znaša 284 kg. Tako velika je občutnost te določbe, ker se tukaj vrednosti a in n določita le iz nesigurnih mest, sigurna se izgube.

Napake Matievičeve mere se pokažejo posebno pri veliki živini. Prodajavec goljufa samega sebe, če prodaja po traku! Naj to potrjuje par primerov. Iz Rudlovih opazovanj sem določil

$$G = A U^3, \log A = 5,940 - 10.$$

Razločki F po tej metodi, M po Matievičevi znašajo za teže G, izraženi v odstotkih:

G	F	M
689	+ 3	+ 12
700	0	+ 7
702	- 2	+ 7
721	+ 4	+ 14
733	+ 5	+ 16
740	- 7	+ 3
755	+ 2	+ 12
800	+ 2	+ 12
1007	0	+ 10

Navadna centimeterska mera in tabela ene strani nam nadomesti drago in vrhu tega še nezanesljivo Matievičovo mero. J. Frischau.

Serka kot krma.

Serka, ki je znana tudi pod drugimi imeni, je ona rastlina, iz čije končnih latov se delajo navadne metle. Serka je zelo podobna koruzi, samo da nima kakor koruza rogov ob členkih pri perju, ampak da se dela seme na koncu zelo košatega lata, ki se, ko se ž njega seme poskubi, rabi za izdelovanje metel. Po Spodnjem Štajerskem se serka seje večkrat med koruzo in ob nji, seme pa se porabi za pičo perutnini in svinjam. Serka pa ne zasluži naše pozornosti samo zaradi semenja in latovja, ampak je tudi zelo dobra krmilna rastlina, dasi to še pri nas ni ravno precej znano. Od drugih krmilnih rastlin se odlikuje po tem, da lahko, če je dosegla neko velikost, prenese zelo hudo sušo, tako da je ta rastlina kakor nalašč ustvarjena za suho zemljo in suha leta. Suša je namreč v rasti in razvoju ne ovira. Od poletja do jeseni lahko da tri prav dobre in izdatne košnje. Mlada stebelca in listi imajo še več sladkorja ko pri koruzi in so posebno za dojne krave izborna zelena krma.

Kakor koruza, uspeva tudi serka zelo dobro v toplih krajih, v tem oziru so njene zahteve še celo večje ko koruzine; zato pa zahteva od zemlje mnogo manj in ne uspeva samo po težki, mrzli zemlji. Da pa dá mnogo krme, ne sme biti zemlja preroda, zato je dobro, če se prej s hlevskim gnojem dobro pognoji. Tudi gnojenje z gnojnico ali s stranišnim blatom in poznejši pomoček s čilskim solitrom pomaga precej pri rasti in množini pridelka.

Sejati se sme šele v začetku maja, ko je zemlja že dobro in precej pregreta. Proti mrazu in slani je serka zelo občutljiva, Seje se na globoko izoranem in dobro prebrananem polju ali na široko ali pa v 20 cm oddaljenih vrstah. Pri širokem sejanju rabimo na 1 ha 60 do 80, pri sejanju vrstah pa 40 do 50 kg semena. Če je zemlja ob času setve zelo suha, potem je velike važnosti, da seme tako pospravimo v zemljo, da bo lahko začelo kaliti. Ob toplem vremenu in v ne ravno preveč suhi zemlji kali serka kmalu. Ko je prirastla za ped visoko in je zemlja mogoče malo skorjasta, se priporoča lahka brana. Drugega oskrbovanja serka ne rabi.

Če imamo veliko njivo serke, jo moramo začeti kositi, ko je približno 40 cm visoka, da se oni del serke, ki se nazadnje kosi, ne razvije preveč, ker postanejo sicer stebila trda, tako da jih živina ne jemlje rada. Če serko pravočasno kosimo, tekne živini ravno tako ko zelena koruza. Kakor pri koruzi, tako je tudi pri serki dobro, če krmimo ž njo vred še kako drugo krmo, ki ima več dušika, n. pr. deteljo, grahovo i. t. d. Da ne dobi živina driske, se priporoča k tej zeleni krmi dajati vedno tudi nekaj suhe. Ko smo serko prvič pokosili, poraste hitro zopet in se v približno treh tednih lahko zopet kosi. Sploh poraste pokošena serka vedno zopet tje notri do jeseni, ko nastopi bolj hladno vreme.

Ker se kaže, da bo letošnje leto precej suho, pač ne bo nepotrebno, če opozorimo kmetovavce na to vrsto krme, ki ji suša ne pride do živga. A. Rauch.

Iz razprav osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Seja dne 4. maja 1909. Začetek ob 10. uri predpoldne.

Navzoči so sledeči gospodje: Načelnik ekselencja Edmund gróf Attems, oba podpredsednika Henrik vitez pl. Plessing in Roman Neuper, zastopnik visoke vlade Henrik vitez pl. Hammer-Purgstall; 18 članov O.O. in glavni tajnik Juvan kot zapisnikar.

Izvršuje sklep 86. občnega zbora kmetijske družbe (predlog podružnice Gradec) je osrednji odbor sklenil predložiti visokemu deželnemu odboru peticijo glede ustanovitve deželnega zavoda za kmetško knjigovodstvo pri deželni šoli v Grottenhofu ali pa priklopitve takega zavoda k deželnemu knjigovodstvu (Poročevavec član O.O. ravnatelj Göhlert). Nadalje se je sklenilo v drugi vlogi naprositi visoki deželni odbor, naj postavno uredi podpore ubožnim občinam pri stavljenju novih šol (predlog podružnice St. Ilj v Slov. gor. poročevavec član O.O. profesor Robič).

Nadalje se je sklenilo poslati visokemu c. kr. finančnemu ministrstvu prošnje v katerih se bo prosilo za olajšave pri hišno-najemninskem davku.

V odbor za družbine stvari sta se izvolila iz Gornje Štajerske člana O.O. Andrej Burger in Gašpar Riemelmoser, iz Srednje Štajerske dr. Erik Klusemann in Jožef Sutter, iz Spodnje

Štajerske Rihard Klammer in Franc Robič.

Po sklepu O.O. se bo pri Sv. Ani ob Vajgnu ustanovila podružnica. Rešilo se je par prošenj za sejme, med njimi tudi prošnje občin Sv. Jurij ob juž. žel. in Vuzenica; nato so se rešili predlogi sadjerejskega odseka. Krajnim šolskim svetom se naj nasvetuje, naj nakupijo sporazumno s potovalnimi učitelji za sadjerejo modele onih vrst, ki so za dotični kraj najbolj primerne, kot učila in naj se naprosi visoki deželni odbor, da naj pri novi izdaji deželnega normalnega sortimenta poskrbi za primerno koloriranje najbolj priporočljivih vrst sadja.

Da se prodaja sadja kolikor mogoče razširi, se je sklenilo nasvetovati Zvezi gospodarskih zadrug, naj nastavi dobrega potnika za Nemčijo in Rusijo in naj povabi sadjerejce, naj se udeležujejo tečajev za zavijanje sadja, ki se vrše v Grottenhofu in Mariboru. Z ozirom na kmetško žganje se je na predlog podružnic Ormož, Maribor, Brežice sklenilo, izposlovati s pomočjo poslancev nekatere olajšave. V deželnih kmetijskih zavodih v Grottenhofu in Mariboru naj se vrše natančni poskusi o dajanju sadja v najem; v to svrhu se bo O. O. obrnil s prošnjo na deželni odbor. Od vzajemne zavarovalnice predlagana pravila, oziroma poročilo člana O. O. gospoda Stocker-ja o njih se vzame z odobravanjem na znanje in visoko načelstvo se naprosi, naj dela na to, da se bode z nizko odmerjenimi premijami privabilo kolikor mogoče kmetovavcev k udeležbi pri tej podružnici. Podružnici v Ljutomeru se dovoli, da sme podpora za prireditve vinskega sejma v znesku 100 K porabiti deloma v to, da se povrnejo potni stroški podružničnemu zaupniku, ki išče za ljutomerska vina po Gornjem Štajerskem prodaje.

Odobri se naknadno imenovanje gospoda podpredsednika Henrika viteza pl. Plessinga in članov O. O. dr. Hotterja in Klammerja za člane kmetijskega sveta. Kmetu Ivanu Stiglicu v Radmirju se da podpora za krmo v znesku 50 K.

K sklepu poroča glavni tajnik o sklepkih, ki jih je sklenila anketa pri posvetovanju novega blagovnega tarifa, kar se vzame na znanje.

Ker ni proti zapisniku zadnje seje nobenega ugovora, je odobren. Predsednik določi nato prihodnjo sejo na 8. dan junija in zaključi zborovanje.

Gospodarske drobtine.

(Nabrane iz raznih gospodarskih in kmetijskih listov.)

Monopol užigalic v Avstriji. Dne 15. decembra se je vršila v trgovinskem ministrstvu na Dunaju seja, na kateri se je pretresaval načrt za uvedbo monopola užigalic. Ta načrt bi imel ob enem rešiti vprašanje uporabe belega fosforja, škodljivega delavcem. Avstrijska finančna uprava se že dalje časa bavi s proučevanjem, kako bi uvedla monopol užigalic. Sklenilo se je, da se v Avstriji ne smejo več graditi nove tvornice užigalic, dokler se ne izda nov zakon, tičeč se morebitne uvedbe monopola žigic v Avstriji.

Zborovanja podružnic.

= Ponikva ob juž. žel. („Podružnica“.)

Vabilo na potovalno zborovanje, ki se vrši dne 6. junija 1909, ob 3. uri popoldne v gostilni gospoda Antona Ošlak na Ponikvi. Gospod deželni potovalni učitelj Pirstinger bo govoril in podučeval o vinarstvu in sadoreji i. t. d.

Juro Zabukošek,
načelnik.

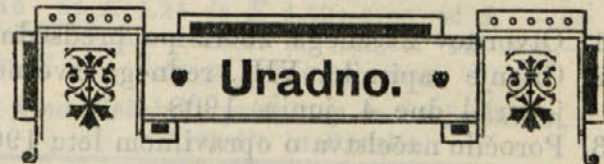
Iz podružnic.

Žalec (Hmeljarsko društvo). Letošnji občni zbor južnoštajerskega hmeljarskega društva se je vršil 28. marca. Iz delovnega in blagajnega poročila, ki je bilo tudi sprejeto v poročilo o delovanju in denarnem prometu osrednjega odbora c. kr. štajerske kmetijske družbe, posnemamo sledeče: Vremenske razmere leta 1908. niso bile, kakor tudi prejšnje leto, hmeljarstvu ugodne, kar pa društva ni motilo, da bi ne razvijalo čilega delovanja. Društveno načelstvo se je 28 krat sestalo in občni zbor se je ob mnogobrojni udeležbi vršil 28. marca t. l. Društvo je štel 87 članov, med njimi tudi občinske zastope občin Zalec, Vransko, Prekope. Poročil o stanju hmelja in o tržnih cenah se je sestavilo 13 in priobčilo po strokovnem časopisu v Nemčiji in Avstriji; strogo objektivnost teh poročil so pohvalno priznale „Mitteilungen des deutschen Hopfenbauvereines“ v Norimberku. Proti neresničnemu poročilu c. kr. poljedelskega ministrstva koncem leta 1808., glede stanja hmeljskih nasadov po južnem Štajerskem, ki bi lahko v trgovini naredilo veliko zmešnjavo in precej znižalo cene, je vodstvo društva odločno protestiralo. Poslovodja hmeljarskega društva je imel v pretečenem letu šest potovalnih predavanj in sicer v sledečih krajih: Gorenja Ložnica, Polzela, Vransko (dvoje predavanj), Podlog in Gotovlje; vsa ta predavanja so bila od hmeljarjev dobro obiskana. Po osrednjem odboru c. kr. kmetijske družbe v Gradcu je dobilo hmeljarsko društvo 170 barvastih tabel, ki kažejo hmeljevo listno uš, z opisom, ki so jih dobili vsi člani hmeljarskega društva, šolska vodstva in občinski uradi v hmeljarskem okolišu. Po posredovanju gospoda državnega poslanca Robleka se je posrečilo načelstvu hmeljarskega društva dobiti od c. kr. poljedelskega ministrstva 500 K podpore za potovalne štipendije; s tem denarjem bo omogočeno petim kmetskim hmeljarjem udeležiti se poučnega potovanja na Češko, ki ga priredi c. kr. kmetijska družba za Kranjsko. K pospeševanju razločevanja vrst in k sigurnejšemu ocenjevanju hmelja pripomorejo mnogo vsakoletne razstave hmelja 15 vrst iz poskusnih nasadov; v pretečenem letu se je vršila ta razstava 13. septembra. V svrhu ogledovanja in preučevanja mednarodne razstave hmelja v Berlinu 1908 je dovolilo c. kr. poljedelsko ministrstvo poslovodji društva primerno potovalno štipendijo. Hmeljarji so se s kakimi 200 plakati opozarjali po vseh krajih hmeljarskega okoliša ponovno na skrbno obiranje, sušenje in shranjevanje hmelja. Velikanske važnosti za nadaljnjo pravilno razvijanje južnoštajerskega hmeljarstva pa je nastavev hmeljarskega konzulenta za

alpske dežele v osebi honorarnega docenta na višji šoli za poljedelstvo na Dunaju, gospoda dr.-ja Julija Olschowy. Za ta uspeh se ima društvo zahvaliti trudu osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe v Gradcu in posredovanju državnega poslanca gospoda Franca Robleka. Omenjeni konzulent je od 24. do 26. julija 1908 že prepotoval hmeljarski okoliš in si ogledal natanko razne nasade. Ugodna ocenitev južnoštajerskega hmelja v Berlinu 1908 se je izrabila na ta način, da se je razposlalo okoli 2000 okrožnic večjim pivovarnam v tu — in v inozemstvu. Kakor znano, je hotela Angleška markacijsko postavo, ki zahteva, da mora biti na vsakem zvežnju hmelja zapisan letnik, izvor in ime hmeljarja, raztegniti tudi na inozemski hmelj, kar bi do zdaj še ne koristilo južnoštajerskemu hmelju. Da se to prepreči, je poslalo društvo po posredovanju c. kr. poljedelskega ministrstva vlogo na ministrstvo za zunanje stvari. Razuntih že omenjenih vlog še omenimo: a) vlogo deželnemu odboru štajerskemu, naj se osnuje zimska šola s posebnim ozirom na hmeljarstvo v Žalcu; b) vlogo okrajnemu zastopu v Celju, naj začasno pripusti hmeljske nasade v neposredni bližini državnih cest; ta vloga se je neugodno rešila; c) vloga trgovski in obrtni komori v Gradcu o zadevi za izvoz hmelja potrebnih Lowry Jul.; d) vloga državni in južni železnici, naj dovolita polovične vožne karte za obiravce hmelja, ki prihajajo iz drugih krajev po železnici v Savinjsko dolino; i. t. d. — Poslovodja je potem iz teme „Praktične izkušnje v hmeljarstvu“, o kateri je poročal, omenil sledeče: Za bodočnost hmeljarstva je odločilno, da se 1. hmeljarstvo splošno omeji; 2. da se omeji na ta način, da sme vsak producent od svojega posestva porabiti le toliko za hmeljske nasade, kolikor je primerno velikosti njegovega posestva; 3. da se vsi hmeljski nasadi po slabih legah opuste; 4. da se pri nasajanju novih nasadov jemljejo le najboljše zemljišča; 5. da se rabijo le take sadike, ki izhajajo od popolnoma zdravih in močno razvitih rastlin. Te rastline se morajo že med rastjo za to določiti in primerno označiti. 6. Natanko se treba ozirati na vse skušnje pri obiranju, sušenju in shranjevanju hmelja. Vsa ta izvajanja, ki so jih navzoči sprejeli z odobravanjem, je potrdil in dopolnil državni poslanec g. Franc Roblek. Za tem so sledile nadomestne volitve, pri katerih je bil v načelstvo društva izvoljen Franc Žigan iz Celja. Kakor znano, se je že v pretečenem letu sklenilo na občnem zboru ustvariti v Žalcu lopo za signiranje hmelja; izvršitev tega sklepa se je poverila posebnemu za to izvoljenemu odboru, ki je sestajal iz članov načelstva in osmerih drugih hmeljarjev. Ta odbor pa naloge, ki se mu je stavila, ni mogel izvršiti. Zaradi tega se je sedaj zopet poverila društvenemu načelstvu naloga, naj izdela pravila za ustanovitev lope za signiranje hmelja. Na predlog gospoda državnega poslanca Franca Robleka se je sklenilo prositi za nakup prevozne škropilnice za hmelj za primerno podporo pri visokem c. kr. poljedelskem ministrstvu. Ker se poljedelsko ministrstvo in deželni odbor

štajerski glede ustanovitve poljedelske zimske šole v Žalcu s posebnim ozirom na hmeljarstvo nista neugodno izrekla, se je poverilo nadalnje delo v tej stvari društvenemu vodstvu. Dejstvo, da se je na raznih razstavah hmelj gospoda Jožefa Zigana v Žalcu odlikoval vsakokrat s srebrno kolajno (Celje 1878 in 1888), (Dunaj 1898 in Berlin 1908), je dalo poslovodji društva povod, da je v imenu vseh navzočih izrazil najstarejšemu in najvzornejšemu hmeljarju vsega okoliša spoštovanje in čestitke. Na predlog gospoda Franca Pikla se je izrekla društvenemu vodstvu za skrbno poslovanje zahvala in nato je predsednik, g. dr. M. Bergmann po dve in pol ure trajajočem zborovanju sejo zaključil.

Anton Petriček
poslovodja hmeljarskega društva.

Štv. 15.589
II 2.337

Razglas.

Na štajerski deželni vino- in sadjerejski šoli v Mariboru se razpisuje za šolsko leto 1909/10., t. j. s 15. septembrom 1909 več deželnih prostih mest, ki se bodo oddala.

Prošnjiki, ki prosijo za jedno ali drugo prosto mesto, morajo biti v Štajerskem pristojni in najmanj 16 let stari. Neko- lekovanim prošnjam, ki se naslovijo na štajerski deželni odbor, se morajo priložiti krstni in domovinski list, spričevalo o stavljenih kozah in zdravniško spričevalo, odpustnica iz ljudske šole in ubožno spričevalo. Prošivci morajo prošnje osebno oddati ravnateljstvu deželne vino- in sadjerejske šole v Mariboru najpozneje do 15. julija tega leta.

Oni učenci vinorejske šole, ki imajo deželna prosta mesta, se morajo zavezati s pravno veljavno obveznico, da bodo po končanih šolskih letih in po končani vojaški službi služili v gospodarstvu na Štajerskem vsaj 3 leta ali pa plačali za vsako leto, ki ga tekom tega časa preživijo izven štajerske dežele, po 200 K ravnateljstvu deželne vino- in sadjerejske šole v Mariboru za deželni zaklad. Plačniki, to so učenci, ki plačajo za hrano in pouk iz svojega letno 448 K, potem oni, ki prosijo za okrajne štipendije ali za podpore pri drugih korporacijah in praktikanti, se morajo z zgoraj omenjenimi listinam osebno zglasiti pri ravnateljstvu deželne vino- in sadjerejske šole v Mariboru. Plačnikom seveda ni treba prinesiti ubožnega spričevala.

Pri rešitvi prošenj se ozira deželni odbor v prvi vrsti na take sinove kmetskih posestnikov, ki se po končanih študijah trajno vrnejo na domače posestvo, kar se mora v prošnji izrecno navesti.

V Gradcu, dne 27. aprila 1909.

Od štajerskega deželnega odbora.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

Št. 14.400.

I. Vabilo

na

IX. redni zvezni zbor

zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem

ki se vrši v četrtek, dne 17. junija 1909, ob 11. uri predpoldne v stanovski hiši v Gradcu.

Dnevni red:

1. Otvoritev zveznega zbora po predsedniku.
2. Čitanje zapisnika VIII. rednega zveznega zbora, ki se je vršil dne 4. junija 1908.
3. Poročilo načelstva o opravljenem letu 1908.
4. Predložitev letnih računov in sestave premoženja za l. 1908; poročilo nadzorništva in sklepanje o uporabi čistega dobička.
5. Poročilo o razširjavi zvezine kleti in skladišč v Algersdorfu ter o zaokrožitvi zvezinega zemljišča v Eggenbergu.
6. Določitev visokosti letnih prispevkov udov in režijskih prispevkov od denarnega prometa.

7. Nove volitve oziroma nadomestne volitve v odbor in nadzorstvo, kakor je to predpisano po pravilih.
8. Predlog posojilnega društva za občino Kapfenberg o uvedbi življenjskega zavarovanja.
9. Vprašanja, oziroma nasveti.

Opomba k točki 9. Da se povzdigne poslovanje pri zvezinih članicah oziroma blagovni promet z zvezo, bodo različni strokovni poročevalci govorili o posameznih strokah zvezinega poslovanja, n. pr.: uprava, revizija, blagovni promet i. t. d.

Gospodje odposlanci bodo imeli tako priložnost, da se lahko poučijo o vseh vprašanjih, oziroma, da lahko podajo primerne nasvete, s katerimi se bo potem pečalo zvezino načelstvo, oziroma njen odbor, ki jih bo upošteval, ali pa odklonil.

Vsak ud (zadruga ali društvo) ima brez ozira na število opravičnih deležev jeden glas na zvezinem zboru. K zvezi pristopla društva in zadruga izvršujejo svojo glasovalno pravico po zastopniku, kateri se je že poprej pismeno naznanil zvezinemu odboru, zastopnik pa mora biti ud dotične zadruge ali društva. Udje zveze ne smejo svojega glasu prepustiti drugim udom zveze. Zastopanje večih zadrug ali društev po enem zastopniku ni dopuščeno. Zadruga in društva, ki so se pridružila zvezi, smejo poslati na zvezin zbor razven glasujočega zastopnika tudi druge osebe izmed svojih udov, ki pa se smejo zborovanja udeležiti brez glasovalne pravice. Letni račun, račun o dobičku in izgubi, sestava premoženja, predlogi na zvezini zbor o ti stvari in poročilo nadzorstva ležijo 14 dni pred skupščino v zvezini pisarni zvezinim članom vpogled.

V Gradcu, dne 28. maja 1909.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. z.

Zvezni zastopnik: F. Barta.

II.

Zadružno vnovčevanje vina.

(Dalje.)

Kraljeva centrala za kmetijstvo v Stuttgartu kaže svoje zanimanje za blagodejno delujoče zadruga s tem, da daje, kolikor dopuščajo sredstva, drage volje prispevke k stroškom pri ustanavljanju zadrug. Želeti bi bilo samo, da bi se proste zveze počasi in vsa društva, ki se še bodo ustanovila, postavila pod zadružno postavo, da bi dobila popolnoma varno, trajno in tudi gmotno močno stališče.

Po „Listih za zadružništvo“ se razlikuje tendenca teh viničarskih zadrug in njih ustanovitev zelo od smotrov in namenov, ki so se pri vstanavljanju enakih društev kazali ob Renu in ob Ari. Dočim so württemberški vinogradniki v interesu posameznih malih posestnikov, kakor tudi, da bi pridelali lepo sortirana vina, uvedli kletarjenje grozdja in prodajo mošta preprodajavcem (krčmarjem in vinotržcem), kar se mora od posredovalnega prometa podpirati, se hoče v imenovanih renskih okrajih ustvariti direktna zveza med producentom in konzumentom.

Ta razloček izvira iz tega, ker ne gre vino, ki se prideluje na Württemberškem, skoro nič ali sploh nič iz dežele in ker se prodaja samo najbližjim konzumentom, krčmarjem in trgovcem; a tudi samo trgovcem v velikih množinah, kakor konzumentom. Prednost zadrug tiči

tukaj v tem, da se zmanjša konkurenca pri ponudbi, a tudi v skupnem pridelovanju in izdelovanju, n. pr. kletarjenju i. t. d. in je razmeroma zelo velika. Renske viničarske zadruga skušajo mešetarsko trgovino izločiti in preprečiti ponarejanje imen in vinskih pridelkov.

Vzadnjem poslovnem letu so se po vseh nemških vinorodnih krajih zelo pridno ustanovljale vinorejske zadruga. Pred vsemi gre Renska Prusija, kjer so osrednje kmetijsko društvo, rensko kmečko društvo in zadružne zveze tekmovala med seboj v pospeševanju viničarskih zadrug. V Hesiji se prosi pri ustanavljanju živinorejskih zadrug državo za pomoč, na Württemberškem se peča kmetijska centrala z vprašanjem organizacije društev. Za Lotrinško in Alzaško so nastale velike vinorejske zadruga, oziroma so se reorganizirale. Sedaj začena tudi Badensko ustanovljati vinorejska društva in badenska zadružna zveza se je na svojem zadnjem občenem zboru redno pečala s tem vprašanjem.

Po zapiskih splošne zveze kmetijskih zadrug v Offenbachu ob Meni je na novo nastalo od 1. julija 1897 do 1. julija 1898 na Heško-Nasavskem 7, v Renski Prusiji 22, v Alzaško Lotrinškem 2 in na Württemberškem 1 vinorejsko društvo, vsa pa kot vpisane zadruga.

Poslanci vitez pl. Köth in tovariši so stavili v drugi heški komori sledeči

predlog: „Visoka komora blagovoli nadvojvodsko vlado pooblastiti, da lahko vinorejskim zadrugam, ki prosijo za to, po potrebi daje lokalnim premoženjskim razmeram primeren brezobresten in nevračljiv državni prispevek k prvim stroškom za upravo.“

Omeniti treba še, da je edina zadruga, ki je offenbaški splošni zvezi neposredno priključena, viničarska zadruga v Palestini. Kmetijsko društvo producentov v Saroni pri Jaffi, vpisana zadruga z omejeno zvezo, pospešuje živinorejo in skrbi za skupno kletarjenje in prodajo vina zadružnikov. Zadružniki so nemški kolonisti in njihovo društvo je vpisano v register nemškega konzulata. Zadruga kupuje grozdje in ga plačuje primerno pričakovani ceni za vino. Skupen obraten kapital je poskočil od leta 1896. od 60.092 frankov na 74.750 frankov v 1897. Premoženje se je skrčilo od 15.670 frankov na 14.550 frankov, ker je izstopilo 7 članov; skupen promet je znašal v poslovnem letu 1897. 95.956 frankov nasproti 67.707 frankov v letu 1896; upravni stroški so znašali 4500 frankov, vknjižena vrednost posestva je znašala na koncu leta 1896. 41.900 frankov, na koncu leta 1897. pa 53.916 frankov; sedaj se stavi nova klet. Kakor vidimo, napreduje ta palestinska vinorejska zadruga zelo lepo. Sedaj ima v sebi združenih 28 članov. (Pri de še.)

III.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca marca 1909. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	9,035.492	56	2,172.265	26	—	—
Promet marca 1909	353.873	57	336.379	93	140.003	06	121.509	94
Skupaj	353.873	57	9,371.872	54	2,312.268	32	—	—
Proč vračila	—	—	353.873	57	121.509	34	—	—
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	9,017.998	97	2,190.758	38	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

Kmetijske zadruge	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	1.301	82	950.812	58	—	—
Promet marca 1909	—	—	9	60	12.696	49	7.324	37
Skupaj	—	—	1.311	42	963.509	07	—	—
Proč vračila	—	—	—	—	7.324	37	—	—
Stanje dne 31. marca 1909	—	—	1.311	42	956.184	70	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca marca 1909 K 951.766.55
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca marca 1909 " 20.030.46
 Stanje vseh vlog koncem marca 1909 " 9,019.310.39
 Stanje vsega kredita " 1909 " 3,146.943.08
 Uvoz blaga v marcu 1909 " —
 Izvoz " " 1909 " —
 Skupni promet marca 1909 K —
 Število pridruženih posojilnih društev koncem marca 1909: 271.
 Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem marca 1909: 65.

Uradno.

Razglas.

Stv. 14.564
 II. 2.184

Dne 1. julija 1909 se začne polleten tečaj na deželni podkovaški šoli v Gradcu. Vrednim in potrebnim, ubožnim podkovačem je namenjenih deset deželnih podpor po 100 K in po možnosti prosto stanovanje v zavodu. Razen tega je na razpolago več štipendij po 100 K, ki so jih podarili razni okrajni zastopi.

Pogoji za sprejem so sledeči:

Starost najmanj 18 let, zdravo in krepko razvito telo, domovinska pravica na Štajerskem, dobra ljudskošolska izobrazba in najmanj 2letna služba pri kakem konjskem kovaču.

Razen tega se mora vsak udeleženec zavezati s posebno obveznico, da bo po končanem tečaju vsaj tri leta podkaval na Štajerskem, oziroma v onem okraju, ki mu bo dal podporo, kot mojster ali pomagáč.

Prošnje se morajo poslati štajerskemu deželnemu odboru; priložiti se jim mora zgore označen reverz (obveznica), krstni in domovinski list, učno pismo, zdravniško in šolsko spričevalo, delavska knjižica, ubožno in npravnostno spričevalo. Prošnja se mora poslati najpozneje do 31. maja 1909 ravnateljstvu deželne šole za podkovače in živinskega zdravilišča v Gradcu.

Oni konjski kovači, ki ne rabijo podpore, a bi se vendar radi udeležili tečaja, morajo dokazati, da so najmanj 18 let

stari, da so služili že 2 leti pri kakem konjskem kovaču kot kovaški pemočniki, da imajo dobro šolsko izobrazbo in se morajo z učenim pismom in delavsko knjižico zglasiti v teku prvih treh dni tečaja pri ravnatelju zavoda.

V Gradcu, 21. aprila 1909.

Od štajerskega deželnega odbora.

Graško tržno poročilo.

Sejm skrmno in slamo od 10. maja do 16. maja 1909. Pripeljalo se je 23 vozov s 182 meterskimi stoti sena in 18 vozov s 146 meterskimi stoti slame; in je bilo slabše obiskano ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisló od K 9.50 do K 13.—, sladko od K 10.— do K 13.50; ržena slama od K 6.30 do K 8.—; pšenična slama od K 6.20 do K 7.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejm zrogato živino dne 18. maja 1909. Prignalo se je 390 volov, 150 bikov, 530 krav 140 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko: 80 volov, 10 bikov, 70 krav, — telet; Predarlberško: 5 volov, 20 bikov, 50 krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, 1 bika, 74 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet;

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže klavni volí, tolsti od K 78.— do K 86.— (izjemoma K 92.—), poltolsti od K 70.— do K 76.—, suhi od K 60.— do K 68.—; volí za pítanje od K 62.— do K 72.—; klavne krave, tolste od K 60.— do K 70.—, poltolste od K 48.— do K 56.—, suhe od K 34.— do K 44.—; biki od K 60.— do K 76.—; dojne krave do 4. teleta od K 60.— do K 72.—, črez 4. tele od K 50.— do K 56.—; breje od K 48.— do K 54.—; mlada živina od K 64.— do K 72.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 21. maja 1909. Zaklana živina: 1209 telet, 1752 svinj, 14 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.— do K 1.10; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.12 do K 1.24; nemške mesne svinje od K 1.38 do K 1.44; nemške pitanske svinje od K 1.32 do K 1.34; ogrske pitanske svinje Ia od K —.— do K —.—; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.30 do K 1.34; mesne svinje od K 1.32 do do 1.40, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.20 do K 1.26; bosnjaške pitanske svinje, Ke od K 1.24 do K 1.30; ovce od K —.80 suh K —.90; kozlički in jagnjeta od K 5.— do K 7.—. Cena za tela gredo nazaj.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruza		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
		Kil		Kil		Kil		Kil		Kil		Kil	
Celje . .	50	12	—	11	—	950	950	9	—	10	—	—	—
Ormož . .	50	14	—	12	—	1050	11	—	850	10	—	—	—
Gradec . .	50	15	—	11	—	950	1092	9	—	950	—	—	—
Ljubno . .	50	15	25	11	25	950	1075	925	—	—	—	—	—
Maribor . .	50	14	—	9	—	9	—	950	850	9	—	—	—
Ptuj . .	50	14	—	10	—	10	—	1150	9	—	10	—	—
Inomost . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec . .	50	12	25	10	35	—	—	950	9	—	—	—	—
Ljubljana . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solnograd . .	50	13	50	9	90	950	990	950	—	—	—	—	—
Dunaj . .	50	15	15	10	20	848	950	808	—	—	—	—	—
Line . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	83

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živirake sejme

Dne 6. junija pri Sv. Trojici, okr. Sv. Lenart v Slov. gor.

Dne 7. junija v Ormožu*, v Celju*; pri Sv. Juriju ob juž. žel.**, okr. Celje; na Bregu pri Ptuj**.

Dne 8. junija pri Sv. Marjeti na Drav. polju*, okr. Maribor; v Rogatcu (sejem z veliko živino); v Radgoni*; pri Sv. Martinu pri Slov. Gradcu**.

Dne 9. junija na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Pilštajnu**, okr. Kozje; v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*; v Gradcu (sejem z rogato živino); na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 11. junija pri Sv. Treh Kraljih**, okr. Sv. Lenart v Slov. gor.; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 13. junija na Žigrtovem, okr. Sevnica.

Dne 14. junija v Žalcu**, okr. Celje; pri Sv. Duhu-Loče**, okr. Konjice; v Kozjem**; pri Novi Štifti**, okr. Šmarje pri Jelšah; v Jurkloštru**, okr. Laško; v Rušah, okr. Maribor; v Spodnjem Dravogradu**, okr. Slovenji Gradec; pri Sv. Andražu**, okr. Ptuj; v Brežicah**; pri Sv. Janžu pri Spodnjem Dravogradu**, okr. Slovenjigradec.

Dne 15. junija v Arvežu (sejem z drobnico); pri Sv. Barbari**, okr. Konjice; v Mozirji**, okr. Gornjigrad; v Lembahu*, okr. Maribor; v Gornji Kostivnici**, okr. Rogatec; v Radgoni*; na Planini*, okr. Sevnica.

Dne 16. junija na Ptuj (svinjski, konjski in govejski sejem); v Imenem (sejem s ščetinariji), okr. Kozje.

Dne 17. junija na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 18. junija v Gradcu (sejem z mlado živino).

Dne 19. junija v Poljčanah**, okr. Slov. Bistrica; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 21. junija v Peklu, okr. Slovenska Bistrica; v Marnbergu** (tudi konjski sejem); v Studencih**, okr. Maribor, pri Sv. Tomažu—Koračice**, okr. Ormož.

Dne 22. junija pri Sv. Juriju ob juž. žel., okr. Celje; v Šoštanju**; na Cerkevniku**, okr.

Sv. Lenart v Slov. gor.; v Rogatcu (sejem z veliko živino); v Sevnici**.

Dne 23. junija na Ptuj (sejem s ščetinariji); v Imenem (sejem s ščetinariji), okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 24. junija v Konjicah**; v Laškem**, na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Čermošah**, okr. Rogatec; v Podsredi**, okr. Kozje; v Gradcu (sejem s klavno živino); v Ljubnem*, okr. Gornjigrad; pri Sv. Lenartu v Slov. gor.** v Gradcu (sejem z rogatino).

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Zahtevajte bogato ilustrirane hrvaške ali češke cenike zastoj.

Kose, najboljše, prave jugoslovanske, turške in ciganske znamke „Hospodár“

75 cm	K 1.58	80 cm	K 1.66	85 cm	K 1.72
90 cm	K 1.78	95 cm	K 1.88	100 cm	K 1.98

Neugajajoča kosa se vzame nazaj. — Zahtevajte poseben cenik čeških kos. — Pošilja se od 5 kosov naprej poštne prosto, pri 10 kosih se dobi 1 povrh.

Brusne kamne: Karborundovi I 65 v, II 75 v, III 1 K, Korundovi ali „Hospodár“ 30 v.

Ključ za koso 25 v, kladiiva ali babice 90 v.

213—8

Vse gospodarske stroje in potrebščine oskrbuje:

Družstvo „Hospodár“, Milotice nad Bečvou, Morava.

Tvrde Ph. Mayfarth & Co
samodelna „Syphonia“ je vendar najboljša škropilnica za vinograde, hmeljeve nasade, za zatiranje drevesnih škodljivcev, za pokončevanje listnih bolezni, odpravljanje grintovca in divje gorčice i. t. d. — Škropilnice za hrbet in na voz za 10, 15, 60 in 100 litrov tekočine brez in z petrolejsko mešanico. — Zahtevajte podobe in opise od **Ph. Mayfarth & Co.** tovarne za stroje, posebna tovarna za vinske stiskalnice in stroje za vporabo sadja. Nagrajena z več ko 620 zlatimi in srebrnimi kolajnami i. t. d. **Wien II/1, Taborstrasse 71.** 150—6 Obširni ceniki zastoj. — Zastopniki in preprodajalci zaželjeni.

Pokrepčevanje želečim kmetovavcem

se priporoča krščanski villa-hotel „Styrla“ v toplicah

Gleichenberg

Meščanske cene. Posebno znižano pred- in po letni dobi. 237—6

Okoli 400 stotov prve vrste štajerskega belega pohorskega

semenskega ovsa

oddaja na drobno 118—6

Hrepevnik v Konjicah.

Vzorci prosti. — Cena po dogovoru.

Mišarski tečaj.

C. kr. štajerska kmetijska družba v Gradcu je spoznamno s štajerskim sadjarskim društvom v Gradcu sklenila, da bo dala tudi letos prirediti praktične kurze o lovu krtic od izkušenega strokovnjaka.

P. n. podružnice so s tem vabljene, naj pošljejo svoje prošnje za prireditev enakih tečajev osrednjemu odboru kmetijske družbe v Gradcu.

Pokončevanje miši in krtic pri posameznih strankah se bo vršilo na njih stroške.

Subvencijski merjasci.

Naši cenjeni člani bodo dobili po možnosti in sredstvih, ki so na razpolago, subvencijske merjase le tedaj, če nam bodo vposlali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom podružnic najpozneje do 15. marca.

Praviloma se lahko na enem kraju nastavi le en merjasec; če se jih rabi več, mora načelstvo podružnice to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1909. 17—W

Od osrednjega odbora c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Poskusiti je boljše ko preskušati.

Natančne preskušnje

so pokazale, da se **Schichtovo milo** v vsaki vodi — bodisi mrzla ali topla, trda ali mehka — hitro in močno peni; to milo prodira lahko in hitro v vlakna, razkroji nesnago zelo hitro, ne da bi vlakna kakorkoli poškodovala. Schichtovo milo je popolnoma čisto in brez jedkih snovi; že desetletja se izdeluje vedno enake kakovosti iz najboljših snovi. Raba tega mila za **vsako** snajenje in za vsako **perilo** je pametna in pomenja za vsako gospodinjstvo velike prihranke na času, delu in denarju.

257—6

Ure na obroke

dobi vsakdo.

Štv. 72. prava 14 karatna zlata Plaqué ura za gospode ali dame, fino gravirano kolesje na kamenih, K 20.— Ista z dvojnim pokrovcem K 25.—

Štv. 73. Prava srebrna ura za gospode ali dame, s tremi zelo močnimi srebrnimi pokrovi, obilno gravirana, s sliko konja, jelena, leva ali pokrajine, dobro kolesje, točno regulirana K 30.—

Štv. 74. Zadnja novost: Srebrna osemndnevna remonterka za gospode, ki teče enkrat navita neprenehoma 8 dni, na rubinih vidno zunaj K 35.—

Štv. 75. Prekrasna tula remonterka za gospode ali dame s 3 pokrovi in pozlačeno krono, zanesljivo kolesje K 18.—

Štv. 76. Niklasta remonterka za dečke, odprta, moderna in lepo gravirana K 8.—

Cene se razumejo na obroke po 2 K mesečno; pri naročilu pa se mora polovica zneska poslati naprej ali pa plačati po povzetju.

Wiener Uhrenhaus Heinrich Weiss

Dunaj XIV, 1/L. G. 259—24

2 kroni mesečno.

Thierryja Balzam

pristen samo z nuno kot varstveno znamko. Učinkuje sigurno proti želoječim krcem, naponjanju, zasluženju, zgagi, kašlju, prsnim bolečinam, hripavosti, tiganju po udih i. t. d. Zunaj čisti rane, lajša bolečine. 12 polovičnih, 6 celih ali ena velika steklenica stanejo po 5 K.

Thierryja centifolijna maža

Je uspešno učinkujoče domače sredstvo pri otokih, tvorih, ranah, vnetjih razne vrste. Dve dozi K 3 60.

Dobi se v apoteki „pri angelju varhu“ A. Thierryja v Pregradu pri Bogaški Slatini.

Svarilo: Vsakdo, ki naroči kak drug ponarejen balzam brez moje varstvene znamke „nuna“ ali nadomestke, temu se falzifikati odvzamejo in po § 23 in 25 kazenskega zakona se kaznuje z globo 4000 K ali zaporom enega leta. 173—6

Zaloge skoro v vseh apotekah. Na veliko v drogerijah.

Köflaško ali Neustifter (Schöckel)apno

za tuje odjemavce celih vagonov 1 K 50 v meterski stot od Gradca, Köflaški kolodvor. 242—3

S. & M. Krohn v Gradcu.

Superfosfate

rudninske in živalske, izvrstno, zanesljivo in ceno fosforjevo gnojilo za vsako zemljo.

Vsebina strogo zajamčena.

Zajamčen hiter učinek, največji pridelek.

Neobhodno potrebno za spomladno setev.

Nadalje

amonijakove, kalijeve in so-
litarske superfosfate

pošiljajo vse

38a—12

tvornice za umetna gnojila, trgovci, kmetijske podružnice in društva.

Pisarna: Praga, Na Příkopch 17.